

SZKOŁA PODSTAWOWA NR 8 W TARNOWIE

Tęczowa świetlica

*Wybrane techniki plastyczne
na zajęciach w świetlicy szkolnej*

OPRACOWANIE:

*mgr Edyta Zelek
mgr Justyna Trawińska*

TARNÓW 2010

Wstęp

Celem nadrzędnym zajęć plastycznych jest uwrażliwienie dzieci na piękno otaczającego nas świata i przygotowanie do świadomego odbioru dzieł sztuki w życiu dorosłym. Jeżeli chcemy, aby dzieci podejmowały te działania, musimy wyposażyć je w środki techniczne oraz materiały do tworzenia. Ciekawość, zainteresowanie i przyjemność wypływająca z faktu działania będą stwarzać motywacje do coraz to nowych wysiłków.

Stała zmiana rodzajów i formatów papieru, narzędzi, materiałów i technik pozwoli na oswojenie się z różnorodnością problemów plastycznych, a zaciekawiając – nauczyć właściwego posługiwania się i zastosowania potrzebnych technik.

Właściwie wybrana technika ma ogromny wpływ na zainteresowanie pracą plastyczną, pobudzanie do twórczego działania, do ekspresji. Niesie ze sobą dużo nowych doświadczeń i wrażeń. Niektóre z przedstawionych poniżej technik są stosowane i powszechnie znane, inne zaś będą może nowością i ukażą nieznaną dotąd sposób pracy twórczej.

Rysowanie różnymi przedmiotami

- Rysowanie ołówkiem, kredkami ołówkowymi, pastelowymi i świecowymi.
- **Rysowanie nitką.** Przygotowujemy nitki różnej grubości oraz farby w kilku kolorach. Wybraną nitkę zanurzamy w farbie, unosimy ją nad kartką i energicznie puszczamy. Nitka przybiera dowolny kształt. Nakrywamy ją drugą czystą kartką. Pracę przyciskamy ciężkim przedmiotem i powoli wyciągamy nitkę. Następnie rozdzielamy kartki. Działania można powtórzyć kilka razy, zanurzając nitki o różnej grubości w farbach o dowolnych kolorach.
- **Rysowanie ołówkiem i gumką.** Kartkę z bloku technicznego pokrywamy przy pomocy ołówka. Następnie gumką do gumowania, gumujemy na niej dowolne wzory.
- Na arkuszu brystolu wykonujemy **rysunek świecą.** Następnie powierzchnię kartki pokrywamy tuszem przy pomocy gąbki. Po wyschnięciu flanelową ściereczką, delikatnie usuwamy tusz z miejsc pokrytych świecą.
- **Obrazki z kleju (postarzanie ich).** Pokrycie prostego rysunku (motyw roślinny lub zwierzęcy), klejem a dalej pomalowanie go złotą farbą akrylową. Nałożenie na obrazek nieco czarnej pasty do butów i rozsmarowanie jej po całej powierzchni w celu nadania mu „starego” wyglądu.

Rysowanie na różnych powierzchniach i fakturach

- Do wykonania prac **techniką frotaż** wykorzystujemy przedmioty o wyraźnej fakturze: tapety, papier ścierny o różnej grubości, monety, szyby w drzwiach o wypukłych wzorach, firanki, serwetki, grube tkaniny obiciowe. Można także wykorzystywać materiał przyrodniczy: korę drzew, liście, kamienie.
Na wybranej powierzchni umieszczamy kartkę papieru i pocieramy ją ołówkiem, kredką woskową lub specjalnymi grafitami. Można tworzyć ciekawe kompozycje umieszczając na podłożu kilka przedmiotów tworzących całość.

Można także zastosować wcześniej przygotowany szablon (np. wycięty z brystolu kształt), który podkładamy pod kartkę, a następnie boczną krawędzią kredki kreślimy szerokie linie odbijając kształt szablonu.

- **Rysowanie na papierze ściernym.** Na wyciętej powierzchni papieru ściernego drobnoziarnistego, rysujemy obrazek kredkami ołówkowymi lub suchymi pastelami.

Malowanie na różnych powierzchniach i fakturach

- **Malowanie na papierze:** farbami plakatowymi, akwarelami, akrylami za pomocą pędzla, gąbki.
- **Malowanie na cukrze.** Na tackę wysypujemy cukier najlepiej gruboziarnisty i rozprowadzamy go w taki sposób aby równomiernie pokrył całą powierzchnię. Z brystolu wycinamy szablon o określonym kształcie (n.p jabłko, gruszka, serce, parasol). Szablon smarujemy dokładnie klejem i posmarowaną stroną kładziemy na powierzchni cukru. Po wyschnięciu powierzchnię pokrywamy farbami plakatowymi.
- **Malowanie na filtrach do kawy.** Wykorzystane w pracach filtry mogą mieć barwę białą lub szarą. Pokrywamy je farbami, najlepiej akrylowymi przy pomocy pędzla, wacików kosmetycznych, balonów wypełnionych różnymi materiałami. Filtry można wykorzystać w całości lub można je przeciąć nożyczkami nadając im odpowiednie kształty. Pracę można urozmaicić dorysowując kredkami do naklejonego filtra dowolne elementy.
- **Malowanie na gazie.** Przygotowujemy arkusz brystolu. Pokrywamy go klejem. Na powierzchni kładziemy gazę higieniczną. Dokładnie ją dociskamy, starając się uzyskać jak najbardziej gładką powierzchnię. Następnie pokrywamy ją farbami plakatowymi, tworząc dowolną kompozycję. Po wyschnięciu oprawiamy w ramkę lub umieszczamy w antyramie.
- Technika typu "**mokre w mokrym**". Arkusz białego papieru mocno gniciemy i moczymy w wodzie. Następnie wyciągamy i rozkładamy na tekturze. Malujemy na nim dowolną kompozycję stosując akwarele. Po wyschnięciu pracę naklejamy na arkusz brystolu i umieszczamy w w ramce. Prace można wykonać także na papierze jedynie zamoczonym w wodzie pomijając gniciecie.
- **Malowanie na podłożu z kaszy manny.** Karton lub kartkę z brystolu pokrywamy równomiernie warstwą kleju. Ważne jest, aby warstwa pokrywała dokładnie całą powierzchnię. Następnie posypujemy ją kaszą manną. Dociskamy delikatnie dłonią rozprowadzając ją po całej powierzchni. Nadmiar strząsamy. Na tak przygotowanym podłożu malujemy farbami plakatowymi dowolne wzory.
- **Malowanie na lukrowanej powierzchni.** Przygotowujemy roztwór wody z cukrem o dużym stężeniu. Przy pomocy grubego pędzla pokrywamy nim całą powierzchnię kartki z bloku technicznego. Następnie na mokrą powierzchnię przy pomocy pędzla наносimy farby plakatowe malując dowolne wzory.
- **Malowanie na podkładzie z pogniecionych gazet lub papieru toaletowego.** Arkusz brystolu pokrywamy dokładnie klejem. Całą powierzchnię wyklejamy pogniecionymi gazetami lub pomarszczonym papierem toaletowym. Następnie malujemy dowolny obrazek farbami plakatowymi.
- **Malowanie farbą plakatową i solą,** mieszanie farby i soli na palecie.

- **Technika typu „zamarznięte okno”** - wykorzystuje się w niej plastikową folię lub woreczki do tworzenia pięknych szyb okiennych pokrytych mrożonymi wzorami w zimowy poranek. Kartkę papieru dziecko maluje czystą wodą, a następnie maluje duże plamy wyraźnymi kolorami na mokrym papierze, pozwalając przy tym farbom rozlać się po papierze i wymieszać. Można pochłapać lub pokropić papier farbami. Następnie do obrazka dziecko przykładą delikatnie zmiętą plastikową folię. Odstawia pracę do następnego dnia do wyschnięcia. Rano zdejmuje folię i ogląda swoje „zamarznięte okienko”.
- **Batik na papierze – malowanie klejem.** Na kartce z bloku technicznego (białej lub kolorowej) wykonujemy rysunek klejem (możemy wykorzystać klej w sztyfcie, klej płynny, rozcieńczony klej biurowy lub wikol). Malujemy pędzlem zamoczonym w kleju lub bezpośrednio ze sztyftów. Linie naszego rysunku powinny być dokładnie pokryte klejem i dość szerokie. Rysunek pozostawiamy do całkowitego wyschnięcia (prawie natychmiast wysycha klej w sztyfcie). Następnie całą kartkę pokrywamy wodoodpornym tuszem kreślarskim i ponownie czekamy, aż praca wyschnie. Do kolejnego etapu pracy przenosimy się do łazienki. Obrazek kładziemy na kawałku tektury lub deseczce i klej z warstwą tuszu spłukujemy pod kranem. Możemy zmywać palcami, pędzelkiem, a nawet pomóc sobie szczoteczką do rąk. Uważajmy jednak, aby przede wszystkim zmywać linie rysunku, a nie tło. Stosujemy kartki z bloku technicznego, gdyż zwykły papier szybko namaka i często się przedziera.
- **Nakrapiane obrazy.** Z papieru wycinamy różne kształty, układamy szablony na papierze, następnie rozprowadzamy kolorową, rozcieńczoną farbę za pomocą szczoteczki do zębów i grzebienia, pocierając zamoczoną w farbie szczoteczkę o grzebień.
- **Malowanie na pończochach.** Na plastikową obręcz nakładamy pończochę. Naciągamy ją, robiąc na krawędziach obręczy dwa mocny węzły (po przeciwnych stronach). Zbędne części pończochy odcinamy. Przy pomocy pędzla przenosimy na napiętą powierzchnię farby plakatowe w różnych kolorach, wykonując dowolny obraz.

Lepienie konstruowanie. Formy płaskie

- **Wypełnianie powierzchni materiałem przyrodniczym.** Przygotowujemy kartki brystolu z narysowanymi dowolnymi konturami lub gotowe szablony. Pokrywamy ich powierzchnię klejem, a następnie wypełniamy nasionami spożywczymi takimi jak: kasza jaglana, kasza gryczana, kasza jęczmienna (mazurska, wiejska, pęczak), kasza kukurydziana, czy płatki owsiane. Można także wykorzystać nasiona zbóż, słonecznika, pestki z dyni, siemie lniane, pieprz, ziele angielskie.
- **Kompozycje z papierowych kół z elementami techniki orgiami.** Z białych lub kolorowych kartek papieru wycinamy kółka różnej wielkości. Koła tworzą "bazę kół" z których zostaną wykonane prace. Kolejne etapy wykonania pracy:
 - wybranie kółek o odpowiedniej wielkości,
 - składanie kółek - w pierwszym etapie składamy koła na połowę (koła można składać w dowolny sposób - pojedynczo lub wielokrotnie, ilość złożonych kół w danej pracy jest dowolna),
 - ułożenie kompozycji,

- przyklejanie kolejnych elementów kompozycji na kartkę,
- drobne elementy można dorysować mazakami, kredkami lub wyciąć z papieru kolorowego.
- **Kompozycje z warzyw** na ograniczonej powierzchni. Przygotowujemy warzywa: marchewkę, pietruszkę, buraka, por, rzodkiewkę.
- Na kartce brystolu lub tekturze (w naturalnym kolorze lub pokrytej farbą plakatową) układamy dowolne kompozycje. Elementy można przykleić klejem Wikol. Choć praca nie jest trwała, jest bardzo efektowna a jej tworzenie sprawia dzieciom wiele radości.
- **Kulki z bibuły.** Z karbowanej bibuły wycinamy paski o szerokości 1 centymetra. Odrywamy kawałki bibuły a następnie palcami formujemy z nich kulki które umieszczamy w przygotowanych wcześniej pojemnikach (w każdym pojemniku inny kolor). Przygotowany szablon pokrywamy klejem, następnie wypełniamy powierzchnię kulkami o odpowiednich kolorach.
- **Prace wykonane plasteliną.** Na powierzchni kolorowej tektury tworzymy rysunek wykorzystując plastelinę, nalepiając, rozcierając, ugniatając pożądaną formę płaską.
- **Prace z wykorzystaniem strużyn z kredek.** Wykorzystamy cienkie, skrawane wióry, które powstają podczas ostrzenia drewnianych oprawek ołówków lub kredek. Z drewnianych wiórek tworzymy kompozycje na powierzchni kartki. Przyklejamy je stosując klej roślinny. Pracę można urozmaicić, dorysowując do kompozycji kredkami świecowymi lub pastelami dodatkowe elementy. Drewnianymi wiórkami możemy także pokrywać wycięte, pokryte klejem szablony o dowolnych kształtach.
- **Prace z użyciem płatków kosmetycznych.** Białą kartkę pokrywamy farbą plakatową. Przygotowujemy płatki kosmetyczne. Smarujemy je z jednej strony klejem. Następnie na wyschniętej powierzchni kartki układamy z nich kompozycje. Mazakami dorysowujemy dowolne elementy (bałwanki).

Lepienie konstruowanie. Formy przestrzenne

- Kompozycje na **rolkach z papieru oraz z kartonu**(zwierzęta, motyle, aniołki, mikrołaje, grzyby, bałwanki) z wykorzystaniem kolorowego papieru, bibuły.
- **Postacie z masy solnej. Przepis na masę solną:**• 400g mąka pszenna• 400g sól (drobnoziarnista)• 250 ml woda. Składniki mieszamy w równych proporcjach stopniowo dodając wodę. Masa ma być plastyczna, dobrze wyrobiona. Uwagi: do masy solnej można dodać 4 łyżki kleju do tapet (rozrobionego wcześniej w niewielkiej ilości wody), masę solną można zabarwić na dowolny kolor pigmentem, który należy dodać podczas jej wyrabiania, po wyschnięciu modele można pomalować w dowolne wzory farbami plakatowymi.
- Formy przestrzenne na butelkach plastikowych,
- Lepienie z plasteliny.

Stemplowanie

Technika stemplowania - polega na odbijaniu stempli o różnych wzorach na papierze lub innym materiale. Technika ta daje możliwość wykonania szlaczek prostych,

poprzez stosowanie jednego wzoru lub szlaczków złożonych z kilku występujących rytmicznie wzorów. Metodę stemplowania można wykorzystać także podczas tworzenia złożonych kompozycji mozaikowych.

Do stemplowania można wykorzystać różne nietypowe przedmioty: gumki recepturki, gumki frotki, korki, balony nadmuchane niewielką ilością powietrza lub wypełnione różnymi materiałami (mąką, solą, mąką ziemniaczaną itp.), zgniecioną gazetę lub gałganki, obręcze po taśmach klejących, nakrętki, wieczka ciekawie wytłaczane.

Metoda paluszkowa jest rodzajem stemplowania palcami, polega na delikatnym zanurzeniu "poduszki" palca w farbie plakatowej, a następnie na przeniesieniu farby na papier. W zależności od siły nacisku, odbitki będą słabsze lub bardziej wyraziste. Podczas tworzenia pracy można wykorzystać kilka kolorów, pamiętając podczas zmiany farby o oczyszczeniu palca z farby wcześniej stosowanej.

Podobnie jak metoda paluszkowa, rodzajem stemplowania jest również **odbijanie stóp i dłoni**: na białych lub kolorowych kartkach papieru odbijamy stopy i dłonie. Następnie tworzymy z nich kompozycje, uzupełniając je przy pomocy pędzla farbami plakatowymi.

Collage

Collage - technika plastyczna polegająca na tworzeniu kompozycji poprzez łączenie różnych materiałów, a następnie naklejanie ich na wybrane powierzchnie. Wybrane fragmenty można wypełnić np. farbą plakatową.

Wycinanki

Wybrane rodzaje wycinanek:

- z papieru kolorowego o jednej barwie
- z papieru kolorowego o różnych barwach
- ze starych gazet i czasopism: czarno-białych i kolorowych
- o kształtach dowolnych
- o kształtach wybranych figur geometrycznych - jednego lub kilku rodzajów (kwadraty, wielokąty itp.)
- z wykorzystaniem światła (symetryczne, asymetryczne)
- łączenie wycinanki z farbami, tuszem, kredkami.

Wydzieranki.

Jedna z prostszych technik plastycznych, często stosowana w pracy z dziećmi. Jest wspaniałą okazją do ćwiczeń sprawności palców i dłoni. Rozwijają wyobraźnię i zachęca do twórczego działania. Istnieje wiele sposobów tworzenia wydzieranek. Podczas działań można stosować wiele różnorodnych materiałów, dzięki czemu efekty mogą być zaskakujące.

Naklejanki

Kolorowe naklejki samoprzylepne naklejamy na określonym wzorze. Wzory powinny być proste, należy unikać zawijanych linii. Powstałe kompozycje można urozmaicić poprzez dorysowanie elementów kredkami.

Wydrapywanki

Całą powierzchnię kartki brystolu lub tektury pokrywamy kredkami pastelowymi (wzory dowolne). Następnie całą powierzchnię pokrywamy tuszem. Po wyschnięciu przy pomocy patyczka wydrapujemy dowolny wzór.

Papieroplastyka

Origami przestrzenne z kwadratu i **origami płaskie** z koła.

Witraż z papieru – drukujemy szablon i przenosimy go na kolorowy brystol (kolorową kartkę papieru). Wycinamy go precyzyjnie. Przy detalach można wspomagać się ostrym skalpelem. Z kolorowej bibułki wycinamy owal o pół centymetra mniejszy od powierzchni szablonu. Lewą stronę szablonu smarujemy klejem (tak by bibuła mocno przylegała zwłaszcza przy brzegach) i przyklejamy bibułę. Kiedy wyschnie, można już przyczepić witraż do okna.

Iris folding (technika migawki) - sztuka naklejania pasków papieru, na kartkę z szablonem, tak aby powstał wzór z iris (=w tym kontekście sam środek) i dało to efekt migawki aparatu fotograficznego.

Drukujemy szablon np. liścia i wycinamy kształt. Odrysowujemy go dokładnie na kartce A-4 i wycinamy to co obrysowaliśmy. Przygotowujemy paski ozdobnego papieru do pakowania (szer. ok. 1.5cm, a dł. ok. 5cm.) i składamy je na połowę wzdłuż. Delikatnie i raczej nietrwale przyklejamy taśmą klejącą szablon do dziury wyciętej w kartce. Przyklejamy tak żeby móc to później zdjąć i tak żeby widzieć dobrze te wszystkie numerki i napisy w diagramie. Paski papieru przyklejamy taśmą zgodnie z kolejnością zaznaczoną na szablonie.

Teabag folding (herbaciane kartki) – polega ona na składaniu wg zasad origami modułowych ornamentów z torebek od herbaty. Moduły składane są najczęściej z kwadratów, ale także z trójkątów lub kół.

Najbardziej popularne wymiary to 4cmx4cm, 5cmx5cm. Rozpoczynamy od złożenia poszczególnych modułów, które połączone przykleja się do ładnej kartki. Następnym krokiem jest wykonanie kilku elementów ozdobnych, jakiś napis i kartka gotowa.

Quilling – technika służąca do tworzenia obrazków z wąskich pasków papieru zwiniętych w kształt sprężyny spiralnej i odpowiednio uformowanych przez zagniecenie zewnętrznych warstw papieru. Przy gotowane elementy najczęściej naklejane są na zdobioną powierzchnię tak, że powierzchnia paska papieru jest w stosunku do niej prostopadła.

Potrzebne materiały: paski papieru szer. 2 mm, narzędzie do zwijania np. patyczek do szaszłyków, przezroczysty klej i linijka z otworami (szablon do pomiaru wielkości skreślonych kółek).

Bibliografia:

- Dziamska D.: „ Magiczne kółeczka czyli origami płaskie z koła”, Wyd. Bis, Warszawa 2007.
<http://www.rokwprzedszkolu.pl>
- Jabłońska A.: „Zabawy plastyczne”, Wyd. Klub dla Ciebie, Warszawa 2005.
- Jąder M.: „Techniki plastyczne rozwijające wyobraźnię”, Oficyna Wydawnicza Impuls, Kraków 2007.
- Kalbarczyk A., „Plastyczny alfabet”, Wyd. Jedność, Kielce 2005.
- Lewicka J., „100 technik plastycznych”, Warszawa 1973, Nasza Księgarnia.
- Marcinkowska K., Michejda-Kowalska K.: „Barwne fantazje”, WSiP, Warszawa 1993.
- Misiurska A.: Kalendarz plastyczny w przedszkolu, WSiP, Warszawa 1993.
- Tofts H., A. Owen: 50 pomysłów, czyli jak zrobić coś..., Poznań 1990.